

Deklarasaun kona ba Tau Matan ba Meiu-Ambiente¹

***Mundu nee Nai Maromak nian,
i buat hotu-hotu iha nia laran moos Nai Maromak nian. Salmu 24:1***

Nudar ema nebee tuir Jesus Kristu, fiar makaas ba autoridade Biblia nian, i hatene katak ita ema estraga ona meiu-ambiente liu hosi dalam oi-oin, ita fiar katak, atu rezolve problema ekolojiku nian, ita presiza duni fee nebee bazeia ba buat nebee Biblia hanorin.

Ita adora ho respeita Maromak Kriador. Nunee ita hakaas-an atu hadomi no tau matan ba meiu-ambiente tomak, nebee Nia kria.

Ita tenki tau matan ba meiu-ambiente. Maibee, tanba ita nia pekadu, ita la kumpri knaar ida nee. Ita halo foer no estraga tiha buat barak nebee Maromak Kriador halo. Nunee, ita arepende ho hahalok nee.

Liu hosi Kristu, Nai Maromak halo ona dame entre ita ho Maromak, nudar sinal katak Nia sei halo rekonsiliaun ho buat hotu-hotu. Nunee ita hakaas-an atu ho poder Espiritu Santu nian: ita sei hatoo Novidade Diak kona ba Kristu liu hosi ita nia lia fuan ho ita nia hahalok; ita sei hakaas-an ba dame entre ema hotu-hotu iha Kristu; no sei servisu para buat hotu-hotu nebee sei terus hela bele simu kura hosi Kristu.

Ita sei hein hela loron nebee mak Maromak sei restaura fila fali meiu-ambiente nebee terus nee. Nunee, ita hakaas-an atu servisu makaas para proteje no kura meiu-ambiente nee, hodi foo onra ho gloria ba Maromak Kriador. (Hosi buat nebee mak Nia kria nee, ita konyese Nia uitoan deit; liu hosi Biblia ho Kristu mak foin konyese Nia di-diak.) Ita ho ita nia oan sira enfrenta krizi meiu-ambiente ida nebee aumenta baa beibeik; meiu-ambiente nee hanesan ita nia 'uma', i sustenta ita liu hosi grasa Nai Maromak nian. Maske nunee, ita estraga nafatin meiu-ambiente nee.

Ita estraga meiu-ambiente nee liu hosi dalam oi-oin. Dalam hirak nee mak: 1) estraga rai; 2) ai laran menus baa beibeik; 3) spesie animal ho ai horis mohu; 4) halo bee foer ho bee menus; 5) veneno (ka kimia) estraga meiu-ambiente iha nivel global; 6) mudansa ba atmosfera; 7) estraga comunidade ho kultura.

Degradasaun hirak nee, barak hanesan sinal katak ita obriga ona meiu-ambiente liu hosi limitasaun nebee Nai Maromak halo bainhira nia kria mundu nee. Se karik populasaun aumenta liu tan, degradasaun (estragus) sira nee moos sei aumenta todan liu tan. Ita iha responsabilidade laos deit atu ho oan no hakiak sira ho diak, maibee moos atu tau matan ba mundu nudar sira nia hela fatin. Ita respeita instituisaun kazamentu nudar dalam nebee Nai Maromak foo atu ema ho oan no hakiak sira ho diak, i nunee bele foo gloria ba Nai Maromak.

Ita rekonyese katak pobreza (kiak) halo ema estraga meiu-ambiente; i degradasaun meiu-ambiente moos halo ema kiak.

Ema barak nebee laran susar kona ba problema meiu-ambiente, rekonyese katak problema sira nee liu-liu problema spiritual, laos problema teknolojia nian deit. Hosi sira nee, barak estuda relijiaun ho ideolojia oi-oin hodi buka rekursu spiritual para bele kura

¹ - □ <http://www.creationcare.org/resources/declaration.php>

mundu nee, maibee sira la haree ba Kristu. Nudar ema nebee tuir Jesus Kristu, ita fiar katak Biblia hanorin ita atu responde hanesan tuir mai nee:

Ida, Nai Maromak haruka ita konfesa ita nia atitude nebee la foo valor ba meiu-ambiente, no konfesa ita nia hanoin nebee muda ka taka matan ba hanorin Biblia nian hodi hanorin fali katak ita bele abuza meiu-ambiente. Ita tenki arepende. Dala barak ita haluha katak “mundu nee Nai Maromak nian.” Dala barak ita uza deit meiu-ambiente, i haluha katak ita iha responsabilidade atu tau matan ba.

Rua, ita nia hahalok ho ita nia hanoin kona ba mundu nee, ita tenki bazeia ba ita nia fee. Ita nia fee nia huun mak revelasaun Maromak nian liu hosi Kristu ho Biblia. Ita rejeita ideolojia nebee dehan katak Evanjelyu so hanorin kona ba ema deit, i la hatete buat ida kona ba tau matan ba meiu-ambiente seluk. Ita moos rejeita ideolojia nebee hatete katak Evanjelyu so hanorin kona ba tau matan ba meiu-ambiente deit.

Tolu, ita hakaas-an atu aprende di-diak buat hotu-hotu nebee Biblia hanorin kona ba Maromak Kriador, meiu-ambiente nebee mak Nia kria, no ita ema nia knaar. Liu hosi ita nia vida ho ita nia lia fuan, ita hatoo novidade diak tomak ba buat hotu-hotu nebee Nai Maromak kria, nebee sei hein hela “ho laran metin atu Nai Maromak hatudu Ninia oan sira,” (Romanus 8:19).

Haat, ita hakaas-an atu kompriende buat nebee mak meiu-ambiente hanorin kona ba Nai Maromak, kona ba Nia prezensa nebee sustenta mundu nee, no kona ba Nia poder nebee la iha rohan. Ita moos hakaas-an atu kompriende buat nebee mak meiu-ambiente hanorin ita kona ba nia estrutura nebee Maromak foo, no kona ba oinsaa mak meiu-ambiente nee funksiona.

Nunee, ami konvida ema hotu-hotu nebee kaer metin ba Evanjelyu Jesus Kristu nian, atu afirma prinsipiu bibliku tuir mai, no moos atu buka oinsaa mak ita bele tuir prinsipiu hirak nee, iha ita ida-idak nia vida, iha igreja, ho moos iha sosiedade nia leet:

Mundu ho lalehan furak, natureza, i sustenta moris. Nai Maromak nebee hadomi ita, mak kria buat hotu-hotu nee.

Maromak Kriador, iha ona antes mundu nee komesa, i Nia laos kriatura. Maibee, Nia hakbesik-an ho natureza, Nia kuidadu buat hotu-hotu (ida-idak ho nia liberdade rasik), i Nia halo buat hotu-hotu iha ligasaun kompleksu ba malu. Nai Maromak boot liu buat hotu-hotu, maibee Nia hadomi ho sustenta kriatura ida-idak. Nia prezensa iha fatin hotu-hotu, maibee Nia rasik laos kriatura, i ema la bele konfundi Nia nudar kriatura.

Maromak Kriador nia natureza duni mak sempre halo ligasaun; Nia hatudu-an nudar Nain tolu keta-ketak maibee loos Nain ida deit. Nunee moos, Nia hakarak para buat hotu-hotu nebee Nia kria tiha ona moos iha relasaun diak ho malu, hanesan tokador barak nebee ida-idak toka muzika maibee hamutuk halo muzika sinfonia furak ida.

Maromak Kriador interese ba kriatura hotu-hotu. Nai Maromak deklarata katak buat hotu-hotu nebee Nia kria nee “diak” (Jenesis 1:31). Nia promete atu tau matan ba kriatura hotu-hotu (Jenesis 9:9-17). Nia kontenti loos ho Nia kriatura, inklui moos animal balu nebee la folin ba ema (Jo 39-41). Nai Maromak hakarak, liu hosi Kristu, “atu halo dame buat hotu-hotu ba Nia Aan” (Kolosenses 1:20).

Ema mane, feto, ho labarik, iha responsabilidade uniku ba Maromak Kriador. Maske nunee, ita ema moos kriatura; prosesu nebee forma kriatura sira seluk forma moos ita; i ligasaun fiziku, kimiku ho biolojiku nebee sustenta kriatura sira seluk sustenta moos ita.

Nai Maromak kria ema mane, feto ho labarik, hanesan Nia Aan, i ita iha responsabilidade uniku ba meu-ambiente. Ita tenki kuidadu meu-ambiente para bele buras baa beibeik, ho moos tau matan ba, para meu-ambiente nee bele foo sasin makaas nafatin kona ba nia Kriador.

Maromak foo don mai ita para ita bele konyese Nia kriatura, foo naran ba sira, tau matan ba sira, i laran kontenti tanba sira. Nia foo don mai ita para ita bele hakiak sivilizasaun ho domin, ho kriptivu, i tuir Nai Maromak nia orden. Nia foo don mai ita para ita bele oferese fila fali meu-ambiente ho sivilizasaun ba Maromak Kriador, hodi hahii Nia. Maibee dala barak ita ema la uza don nee tuir Maromak nia hakarak. Ita taka matan ba ita ema kriatura nia limitasaun. Envez de tau matan ba meu-ambiente, ita uza meu-ambiente hodi buka riku.

Tanba ema nia pekadu, ita ema la tau matan ba meu-ambiente. Nunee, rai balu toos, maibee rai balu hanesan foer fatin, i foer aumenta baa beibeik. “La iha ema laran metin, la iha domin, la iha ema nebee rekonyese Nai Maromak iha rai ida nee... Tanba nee, rai nee laran susar, no buat hotu-hotu nebee moris iha rai nee sei mate mohu” (Oséias 4:1,3). Nunee, bainhira ita abuzo meu-ambiente, nia konsekuensia aat ida mak ema seluk (agora ho moos ba aban-bainrua) la biban ona simu Maromak nia bensaun hosi meu-ambiente nee.

Nai Maromak hakarak, liu hosi Kristu, atu kura no halo tomak fali, laos ema deit, maibee moos buat hotu-hotu nebee Nia kria. “Maromak rasik hakarak para Nia natureza tomak hela iha Kristu. No liu hosi Kristu, Nia halo dame buat hotu-hotu ba nia Aan, inklui buat iha mundu no iha lalehan. Nia halo dame liu hosi Jesus nia raan fakar iha krus” (Kolosenses 1:19-20).

Liu hosi Jesus Kristu, Nai Maromak foo perdaun ba ema nebee fiar ba Nia, Nia transforma sira, no Nia lori sira tama ba Maromak nia reinu. “See mak iha Kristu, nia kriatura foun” (2 Koríntius 5:17). Kuandu Maromak ukun ema, ita haree laos deit katak ema sira nee laran ida fali ho Maromak, maibee ita moos haree katak iha fali relasaun diak ho justisa entre ema, no iha moos relasaun diak ho justisa entre ema ho buat sira seluk nebee Nai Maromak kria. “Imi sei sai hosi nebaa ho haksolok, i ema sei lori imi sai ho pas. Foho aas ho foho oan sira sei hananu ho haksolok, i ai huun sira iha kampu sei basa liman hotu” (Isaías 55:12).

Ita fiar katak iha Kristu iha esperansa, laos deit esperansa ba ema mane, feto ho labarik, maibee moos esperansa ba buat selu-seluk nebee Nai Maromak kria, nebee sei terus hela tanba ema nia pekadu.

Nunee, ami husu para sarani sira hotu-hotu afirma fila fali katak mundu tomak Nai Maromak nian; Nai Maromak halo mundu nee diak, no Nai Maromak agora daudauk renova hela mundu nee liu hosi Kristu.

Ami husu atu ema sarani sira hanoin di-diak kona ba hanorin Biblia ho teolojia nian barak nebee dehan, bainhira Nai Maromak halo salvaun, Nia renova fali, no halo kompletu Nia objetivu kriaun nian.

Ita hakaas-an atu medita profundu liu tan kona ba Nai Maromak nia kriaun furak no kona ba oinsaa mak meu-ambiente funksiona. Ami husu boot para sarani sira hanoin di-diak, ita nia hahalok ida-idak nian no hahalok komunidadade nian respeita ho halo tuir Maromak nia orden ba meu-ambiente ka lae?

Nai Maromak kriptivu tebe-tebes, halo ita hanoin la hetan. Ami husu para sarani sira moos foo fatin boot liu ba arte (*kesenian*) oi-oin ho furak oi-oin iha sira nia vida ida-idak, iha igreja, no moos iha komunidadade nia leet.

Ami husu para igreja ho moos sarani sira ida-ida sai sentru hodi tau matan ho halo foun fila fali meu-ambiente. Nai Maromak foo meu-ambiente nee mai ita hodi sustenta ita, no para ita tau matan baa. Nunee ami husu para sarani sira laran haksolok ho meu-ambiente nee, no uza ho kuidadu hodi sustenta ho hadia fali meu-ambiente nebee aat tiha.

Nai Jesus dehan, laos sasaan barak mak halo ita nia vida iha folin. Nunee ami husu ema nebee tuir Nai Jesus atu la bele monu ba tentasaun atu gasta demais, no la bele konsumi rekursus barak liu. Ami husu para sarani sira desidi atu moris ho haraik-an, laran malirin, domina-an no simples.

Ami husu sarani sira hotu-hotu hakaas-an atu halao ekonomia ho respeita ba Maromak, ho justu (*adil*) ho sustentabilidade. Ekonomia hanesan nee sei reflète ekonomia Nai Maromak nian, i sei foo fatin ba ema mane, feto ho labarik atu moris ho diak, i meu-ambiente moos atu buras. Ami rekonyese katak pobreza (kiak) obriga ema atu estraga meu-ambiente hodi sustenta sira nia moris. Nunee ami foo apoiu ba dezenvolve ekonomia nebee justu ho livre, nebee foo poder ba ema kiak no sustenta sira nia moris ho diak, maibee la estraga meu-ambiente.

Ami sei foo apoiu ba politika publika nebee tau matan ba meu-ambiente tuir prinsipiu nebee Biblia hanorin.

Ami konvida sarani sira (igreja, sarani ida-ida, ho moos organizasaun sarani nian) atu hamutuk ho ami foo apoiu ba “Deklarasaun kona ba Meu-ambiente” nee, no atu sai comunidade Maromak nian nebee tau matan ba meu-ambiente tuir buat nebee Biblia hanorin.

Ami husu sarani sira atu rona no servisu hamutuk ho ema hotu-hotu nebee interese atu hadia fila fali meu-ambiente. Ita tenki prontu atu aprende hosi sira, ho moos atu hatoo ba sira ita nia fiar katak, maski ema hotu-hotu senti Maromak nia prezensa iha meu-ambiente (Atus 17:27), ita ema bele konyese Nia lo-loos so liu hosi Kristu. Kristu nee nudar Lia Fuan Maromak nian nebee sai fali Ema; Kristu nee Nai Maromak Moris, nebee kria no sustenta buat hotu-hotu.

Ami halo deklarasaun nee, hatene katak too Kristu fila fali mai hodi halo dame buat hotu-hotu, Maromak bolu ita atu tau matan di-diak ba Nia jardin diak, mak mundu nebee ita nia hela fatin agora.

Hanorin Biblia nian

Nai Maromak halo meu-ambiente furak.

Biblia hatete katak Nai Maromak laran kontenti tebe-tebes ho animal no ai horis tokon ba tokon nebee Nia kria. Jenesis 1 dehan buat oi-oin sira nee “diak” (versikulu 21, 25). Iha istoria kona ba Nai Maromak kria buat hotu-hotu nee, lia fuan ‘oi-oin’ tama beibeik. (‘Oi-oin’ mosu dala hitu iha versikulu lima nia laran, Jenesis 1:20-25.) Nee hatudu katak Nai Maromak foo valor ba variedade. Maromak Kriador moos lori animal ho manu fuik sira ba Adão para tau naran ba (Jenesis 2:19-20). Biblia moos afirma katak Nai Maromak halo ema diak (Jenesis 1:26-28, Salmu 8:3-8, Mateus 10:31). Maski mundu ho lalehan furak loos halo ita admira, ita ema tenki adora so Nai Maromak deit (Isaías 42:8, Romanus 1:18-25).

Maromak laran haksolok.

Iha Biblia tomak, ita haree katak Nai Maromak Kriador laran haksolok ho buat nebee mak Nia kria (Salmu 102:24-25, 31...), i Nia foo atensaun moos ba manu kiikoan nebee laduun iha folin (Mateus 10:29). Bainhira Nai Maromak deskreve buat nebee Nia kria tiha ona, Nia hatudu Nia laran haksolok ho senti buat sira nee furak tebe-tebes. Ita ema tenki kuidadu para la bele hamenus Nai Maromak nia ksolok ho buat nebee mak Nia kria.

Mateus 10:29-31 dehan katak manu kiikoan ida moos la monu ba rai, so Aman Maromak foo lisensa. Nee hatudu katak Nai Maromak interese tebe-tebes ba Nia kriatura nia vida loro-loron nian, inklui moos buat nebee ema senti katak laduun importante. Nee moos hatudu katak Nai Maromak laos hanesan ema sientista (*ilmuwan*) ida ke rekolya dadus deit. Maibee Nia Kriador nebee hakbesik ba no diriji buat nebee nia kria tiha ona, para tuir Nia hakarak. Nee hatudu moos katak ema iha valor boot liu buat selu-seluk nebee Nai Maromak kria. Nai Maromak foo valor ba ular ho teki, saa tan mai hau! Nunee, bele dehan katak bainhira ita foo apoiu ba proteje spesie (*jenis*) animal ho ai horis, ita moos aumenta status ema nian. Bainhira ita hatene saida loos mak iha mundu, nee halo valor ema nian sai boot liu tan. Karik fator ida ke hatuun valor ema nian, mak ema laduun liga ona Maromak Kriador i laduun liga ona buat furak nebee mak Nia kria.

Ema responsabiliza atu tau matan ba meu-ambiente.

Ita ema iha fatin spesial ho aas liu iha mundu (Jenesis 1:26-28, Salmu 8:3-8, Mateus 10:31). Maski nunee, Biblia la foo mandatu mai ita atu estraga, lae; ita nia knaar mak atu serbi nudar ema nebee tau matan ba mundu nee (Jenesis 1:28, 2:15). Iha Jenesis 1:28, Maromak haruka ema atu domina ka ukun buat selu-seluk nebee Nai Maromak kria. Lia fuan ‘domina’ nee, ho lian Ebreu orijinal dehan ‘*redah*’. Bainhira liurai ida nebee laran diak ho moris loos, ukun nia povu ho justu ho domin, mak ema Ebreu baibain dehan nia ‘*redah*’ nia povu.

Jenesis 2:15 koalia kona ba oinsaa mak ema tenki domina ka ukun mundu. Iha versikulu ida nee foo lia fuan rua nebee xavi hodi kompriende ukun nee. Ida mak ‘halo toos’ (ho lian Ebreu dehan *abad* ka ‘serbi’ rai), ida mak ‘tau matan’ (*shamar*). Iha kontekstu seluk, baibain tradus *abad* dehan ‘serbi’. Por ezemplu, Josué dehan “ami sei serbi (*abad*) Nai Maromak” (Josué 24:15). Nai Maromak haruka ita serbi meu-ambiente oinsaa? Atu hatudu responsabilidade ka, atu estraga?

Lia fuan *shamar* koalia kona ba ‘tau matan’, hanesan iha Númerus 6:24, nebee dehan “Nai Maromak foo bensaun ba imi i tau matan ba imi.” Iha nee, Nai Maromak liu hosi Nia profeta Arão dehan katak Nia tau matan ba ema Israel sira. Bainhira Nai Maromak ‘tau matan’ ba Nia ema sira, Nia hadomi loos sira, kuidadu sira, i halo sira moris ho diak. Nunee moos, Nai Maromak haruka ita atu ‘tau matan’ ba buat hotu-hotu nebee Nia kria. Meu-ambiente nee merese ita nia domin no ita nia servisu makaas.

Interese ema nian.

En jeral, Biblia foo apoiu ba prezervasaun spesie animal ho ai horis (*jenis hidup*) tanba deit spesie hirak nee nia diak. Biblia moos hanorin katak ema bele hetan benefisiu hosi meu-ambiente (Jenesis 1:29-30). Se karik buat diak iha meu-ambiente la iha ona, susar atu hetan benefisiu! Nunee moos buat selu-seluk tan nebee Nai Maromak kria moos atu hetan benefisiu nee (Jenesis 1:30).

Halo meu-ambiente buras: Biblia haruka ita atu tau matan ba meu-ambiente para bele hetan prezervasaun ho rejenerasaun (bele moris no buras) (Deuteronomiu 22:6-7).

Maromak sustenta: Biblia dehan katak Maromak sustenta buat nebee Nia kria ona (Salmu 145:15-16, Mateus 6:26,30). Nusaa mak ema bele berani estraga Maromak nia servisu nee?

Nai Maromak nia promesa: Nai Maromak promete ba buat hotu-hotu nebee iha moris, dehan Nia sei la halo rahun tan buat hotu nebee iha vida nee (Jenesis 9:8-17).

Nai Maromak nia hakarak: Iha istoria Noé nian, Nai Maromak hatudu ona katak Nia hakarak prezerva buat hotu-hotu nebee iha vida (Jenesis 6:19-20, 7:1-3, 7:14-16, 8:17), para ida-idak bele foo jerasaun (Jenesis 6:19b, 20b, 7:3b, 8:17c). Dala ruma spesie (*jenis*) animal ka ai horis balu mohu tuir Nai Maromak nia hakarak, maibee ita ema la iha direitu atu halo mohu.

Nai Maromak nia sasin: “Dezde Nai Maromak kria mundu, ema bele kompriende di-diak katak Maromak nia poder rohan-laek, i Nia mak Maromak duni. Maske ema la bele haree kualidade rua nee ho matan, ema bele haree liu hosi buat nebee mak Nai Maromak kria tiha oan. Nunee ema la bele dehan, ‘Ami la hatene mak ami halo sala.’” (Romanus 1:20). Ita nee see, mak ita estraga meu-ambiente nebee foo sasin ba Nai Maromak? See mak berani hasoru Nai Maromak iha loron ikus bainhira Nia tuur tesi lia, i husu tanba saa mak ita estraga nunee? Ita sei hataan saida?

Meiu-ambiente adora Nai Maromak: Biblia hatete katak buat hotu-hotu nebee Nai Maromak kria tiha ona, hahii Nia (Salmu 96:11-13, Apokalipse 5:13). Se karik ita halo lia fuan adorasau nee sai nonook fali, nee trajedia boot ida, hanesan muzika sinfonia ida nebee halo para derepenti deit.

Ema adora Nai Maromak.

Iha Salmu 104 ho Jo 38-41, Nai Maromak deskreve animal nebee Nia kria tiha. Bainhira ita lee buat nebee Nia hatete nee, ita admira. Kuandu ita konyese buat nebee mak Maromak kria, ita moos konyese Nia diak liu tan, i bele adora Nia diak liu tan.

Ema nia responsabilidade.

Nai Maromak foo ba Noé ho Adão responsabilidade spesifiku atu tau matan ba mundu. Responsabilidade nebee Nia foo mai ita, kamaan liu sira nian ka?! Se ita konyese Nai Maromak Kriador i halo ona belun ho Nia, ita moos sei laran susar bainhira meu-ambiente diak nebee Nia entrega mai ita, estraga fali.

Asuntu etiku.

La susar buat ida atu konsidera animal ka ai horis balu importante liu selu-seluk. Por ezemplu, ema barak gosta liu borboleta duke ular. Maibee se ita desidi katak animal balu importante liu animal seluk, dala ruma ita halo-an hanesan fali ita mak Maromak. Biblia la foo mandatu para ita halo rahun meu-ambiente. Nee Nai Maromak nia direitu, laos ita nian. Ita nia responsabilidade mak tau matan baa.

Nai Maromak sei tesi lia.

Apokalipse 11:18 dehan “Tempu too ona para Nai Maromak hatudu Nia hirus. Loron too ona para Nia tesi lia ba ema nebee mate tiha ona...i para Nia halo rahun sira nebee mak estraga mundu”. Dala barak spesie (*jenis*) animal ho ai horis mohu tanba ita nia pekadu, nunee Nai Maromak sei foo sala ba ita. Ita estraga meu-ambiente tanba ita adora buat nebee laos Maromak, tanba ita buka riku la hatene para, no tanba ita foti-an: ita tuir teknolojia too ita haluha fali meu-ambiente nebee Nai Maromak kria, i laduun hatene

kona ba buat nebee Nia halo. Ita foo valor boot liu ba ita nia servisu ho ita nia nesesidade rasik, too ita estraga fali servisu Nai Maromak nian. Ema boot sira la interese ba ema kiik sira nia nesesidade, i estraga meu-ambiente nebee sustenta ema kiak, ka obriga sira hela iha rai nebee la bokur, too sira moos prezisa estraga meu-ambiente nee hodi sustenta sira nia moris.

Maromak hatene buat hotu-hotu. Maibee ita hatene uitoan liu. Ita la hatene spesie hotu-hotu nebee iha, i oinsaa mak animal ho ai horis hirak nee liga malu. Karik spesie sira nee bele iha valor mai ita, maibee ita moos la hatene.

Kuandu spesie animal ka ai horis mohu, nee hanesan sinal ida katak ita moris ho pekadu, i ita nia ekonomia la sustentavel. Iha Deuteronomiu 5:8-10, Nai Maromak hatete “Se imi rejenta Hau, Hau sei kastigu moos imi nia jersaun sira.” Agora ita haree katak bainhira ita ema halo pekadu, animal ho ai horis moos terus.

Evanjelizasaun.

Ema nebee la tuir Nai Maromak hein hela ema sarani sira atu kontribui sira nia opiniaun ho asaun kona ba asuntu oi-oin, inklui moos protesauun spesie nian. Ema sarani sira tenki hakaas-an atu proteje spesie animal ho ai horis oi-oin tanba protesauun nee importante duni ho moos hodi foo onra ba Nai Maromak. Ita moos espera katak ema balu nebee agora la fiar ba Nai Maromak, sei responde ho pozitivu ba ita nia servisu nee. I servisu nee sei foo sasin ba mundu kona ba Nai Maromak.